

Position Paper

VNG reactie op het Wetgevingsoverleg over het Onderdeel Jeugd en aanverwante zaken van de begrotingen VWS en J&V 2020

Op maandag 18 november behandelt u het Onderdeel Jeugd en aanverwante zaken van de begrotingen VWS en J&V 2020. De VNG vraagt uw aandacht voor de volgende onderwerpen:

- 1. Het Jeugdhulpbudget moet structureel verhoogd worden;**
- 2. Jeugdbeschermingsketen en situatie gecertificeerde instellingen.** Het rapport van de IGJ en de Inspectie J&V is alarmerend. Gemeenten betreuren dat de Inspecties hen niet hebben gehoord. Niettemin zijn we al in overleg met VWS, J&V en de brancheorganisaties over:
 - a. Gezamenlijke aanpak;
 - b. Beschikbaarheid van Jeugdhulp;
 - c. Regionale aanpak;
 - d. Eenvoudiger aanpak in de keten;
- 3. Expertiseteam reikwijdte jeugdhulpplicht.** De VNG heeft een expertiseteam ingesteld om te adviseren over de afbakening van de jeugdhulp.
- 4. Aanpak administratieve lasten.** Veel administratieve lasten zijn op te lossen door regionale samenwerking door enerzijds gemeenten en anderzijds door aanbieders, met oog voor regionale variatie.

Iedere dag zetten duizenden professionals zich in om de hulp te bieden die voor kinderen, jongeren en gezinnen belangrijk is. Meerdere goede voorbeelden staan beschreven in de voortgangsrapportage van het programma Zorg voor de Jeugd. Tegelijkertijd moeten we ook concluderen dat de financiële randvoorwaarden nog steeds onder zeer grote druk staan.

Jeugdhulpbudget moet structureel worden verhoogd

Nadat gemeenten in het voorjaar 2019 de noodklok luiden over de tekorten in de jeugdhulp heeft het kabinet voor de jaren 2019, 2020 en 2021 een tijdelijke budgetverhoging van 400 miljoen en twee keer 300 miljoen toegekend. Het uitblijven van een structurele oplossing

is zeer teleurstellend, de noodzaak hiervoor blijft onverminderd groot. Dit blijkt ook uit de recente brandbrieven aan kabinet en Kamer van verschillende individuele en groepen van gemeenten. Tegen die achtergrond wil de VNG ook aandacht vragen voor het feit dat de minister van VWS aankondigt faire tarieven wettelijk te willen gaan afdwingen. In de financiële verhouding is eveneens wettelijk geregeld dat als het Rijk in dat soort gevallen moet voorzien in de middelen die nodig zijn om aan deze wettelijke eisen te voldoen.

Er zijn afspraken voor een onafhankelijk onderzoek naar de volume- en uitgavenontwikkeling jeugdzorg in de periode 2015-2019. Dit onderzoek wordt in 2020 uitgevoerd en moet inzicht bieden in de omvang van het

toereikende structurele budget. Dit is echter een afspraak voor de langere termijn en biedt gemeenten nu geen zekerheid en geen toereikend budget.

Jeugdbeschermingsketen en situatie gecertificeerde instellingen

De Inspecties Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) en Justitie en Veiligheid (J&V) hebben een alarmerend rapport uitgebracht over de jeugdbeschermingsketen en de gecertificeerde instellingen. De VNG betreurt het dat gemeenten niet zijn gehoord bij de totstandkoming van het rapport. Niettemin herkennen wij een aantal van de kritische signalen. Hierover zijn wij al enige tijd met de ministeries van VWS en J&V en met de brancheorganisaties gespecialiseerde Zorg voor Jeugd, in overleg hoe verbetering in de situatie te brengen. We noemen:

- 1 **Gezamenlijke aanpak:** we willen met het ministerie van J&V en de gecertificeerde instellingen op zoek naar oplossingen voor de meest acute problemen;
- 2 **Beschikbaarheid van jeugdhulp:** de inspecties stellen dat gemeenten te vaak de door jeugdbeschermers ingezette hulp ter discussie stellen. Dat is niet de bedoeling. Hier is evenwel geen enkele gemeente op bevraagd. Hier geldt: noem ons man en paard en we gaan er op af.
- 3 **Regionale aanpak:** In de afgelopen jaren zijn er al grote stappen door gemeenten en gecertificeerde instellingen gezet om de samenwerking te verbeteren. Om de samenwerking meer vorm te geven hebben de gemeenten 14 jeugdhulpregio's gevraagd om als accounthoudende regio op te treden voor een van de GI's. Regio's gaan in gesprek met de GI's om samen te onderzoeken waar de knelpunten zitten. Dit moet zorgen voor een goed beeld per regio, zodat kan worden bepaald wat daar moet gebeuren. In een bestuurlijk overleg van 7 november zijn hierover afspraken gemaakt.
- 4 **Eenvoudiger aanpak in de keten:** De inspecties geven terecht aan dat de samenwerking in de jeugdbescherming tussen Veilig Thuis, Gecertificeerde instelling en de Raad voor de Kinderbescherming moet worden verbeterd. Nu staan kinderen te vaak bij de verschillende instanties op wachtlijsten en moeten gezinnen elke keer opnieuw hun verhaal doen. Dit vraagt om het in elkaar schuiven van taken en rollen van de verschillende instanties. Dit moet op landelijk niveau geregeld worden.

Expertiseteam reikwijdte jeugdhulpplicht

De jeugdwet heeft een open karakter. De kracht

hiervan is dat de gemeente een brede jeugdhulpplicht heeft waardoor kinderen en ouders niet van het ene naar het andere loket worden gestuurd om hulp te krijgen. De keerzijde hiervan is dat er momenteel (te) veel onduidelijkheid is over de afbakening van de jeugdhulp. Bij het wetgevingsoverleg Jeugd van vorig jaar is hier een [motie](#) (35000 XVI-86) van Peters (CDA), Voordewind (CU) en Tielen (VVD) over aangenomen. Daarom heeft het VNG-bestuur aan een team met experts advies gevraagd over de reikwijdte van de jeugdhulpplicht. Dit team komt in het eerste kwartaal van 2020 met haar advies. Met dit advies willen we meer duidelijkheid bieden over de afbakening van de jeugdhulp, handvatten geven aan professionals en duidelijkheid bieden aan cliënten. Dit draagt bij aan meer inzicht in de mogelijkheden van preventie, normalisering en demedicalisering met als uiteindelijke doel: een goede uitvoering van de jeugdwet zodat het stelsel hulp mogelijk maakt voor kinderen die dat nodig hebben.

Regionalisering en aanpak administratieve lasten

Wij zien ook de steeds terugkerende signalen over hoge administratieve lasten in het jeugddomein. Er lopen goede initiatieven vanuit het ketenbureau I-sociaal domein en (Ont)regel de zorg (traject Rita Verdonk), maar de bureaucratie is hardnekkig. Na de decentralisatie zijn er voor de aanbieders meer opdrachtgevers bijgekomen, en ook dat zorgt voor hogere lasten. Het is belangrijk om te blijven zien dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor de jeugdhulp vanwege de breedte van hun takenpakket, en dat jeugdhulp alleen vaak niet de oplossing is. Wij denken dat een deel van de administratieve lasten op te lossen zijn door aan gemeentelijke kant stevig regionaal samen te werken. Anderzijds verwachten wij ook dat aanbieders veel nadrukkelijker regionaal werken. Dat maakt het mogelijk, via regionale variatie, te komen tot een voor dat gebied optimale werkwijze. Overigens is het regionaliseringsvraagstuk breder dan alleen de jeugdzorg. Onder andere over regionale samenwerking schreef de minister van BZK eerder in de 'Thorbeckebrief' (35300-VII-7) dat zij zich steviger wil inzetten om "vanuit het Rijk verplichte samenwerkingsverbanden of verplichtingen tot samenwerking te beperken en de kaders te verruimen waarbinnen gedecentraliseerde taken moeten worden uitgevoerd". Het is daarom noodzakelijk om het regionaliseringsvraagstuk breder en onder coördinatie van de minister van BZK op te pakken.

Brief

De in de brief van de minister van VWS en de minister van Rechtsbescherming van 7 november

aangekondigde maatregelen brengen de problemen in de specialistische jeugdzorg niet dichterbij een oplossing. De toon van de brief en de begeleidende interviews doet geen recht aan de complexe problematiek met veel spelers. Gemeentebesturen doen hun uiterste best om in samenwerking met andere gemeenten en met de instellingen goede zorg voor kwetsbare jongeren te organiseren. Laten we er bij een geconstateerd

probleem samen op af gaan om een praktische oplossing te zoeken. Een top-down stelselwijziging gaat geen kind helpen.

Tot slot

We willen onze waardering uitspreken voor de grote inspanningen van de mensen werkzaam in de jeugdzorg.